

Kütüphaneciler ve Diğer Bilişim Çalışanları için IFLA Etik Kuralları (Kısa Sürüm)

Giriş

Etik Kuralları ve Profesyonel Yönetim Şekli, kütüphanecilere ve diğer bilişim çalışanlarına rehberlik etmek amacıyla hazırlanan bir dizi etik önerilerden oluşmaktadır. Ayrıca bu öneriler, Kütüphanelerin ve Bilişim Derneklerinin kendi kurallarını oluşturma ya da mevcut kurallarını gözden geçirmelerine de yardımcı olmak için hazırlanmıştır.

Etik kuralların işlevi şu şekilde tanımlanabilir;

- kütüphaneciler ve diğer bilişim çalışanlarının yönerge oluşturabileceği ve ikilemlerle başa çıkabileceği ilkeler üzerine düşünmeyi teşvik etmek,
- profesyonel öz farkındalığı geliştirmek,
- genel olarak topluma ve kullanıcılara şeffaflık olgusunu sağlamak.

Bu kurallar; mevcut kuralları değiştirmek ya da profesyonel kurumların kendi kurallarını araştırma, işbirliği vb. yollardan oluşturma yükümlülüğünü ortadan kaldırmak amacıyla hazırlanmamıştır. Sunulan kurallarda tam bir uzlaşma beklenmemektedir.

Giriş kısmında taslağı çizilen etik kuralların maddeleri profesyonellerin ne tür bir yol izleyeceğini belirleyen bir dizi öneriden oluşmaktadır. IFLA, bu temel prensiplerin herhangi bir kuralın odağında yer almasını önemserken, bazı özel kuralların belli toplumlara ve sanal topluluklara göre değişiklik gösterebileceği gerçeğini de göz ardı etmez. Etik davranmak, nasıl tüm profesyoneller için bir zorunluluk ise kural oluşturmak da mesleki kuruluşların temel görevlerinden biridir. Tüm bu nedenlerden dolayı, IFLA; kütüphaneciler, bilişim çalışanları ve IFLA'ya üye bütün kuruluşlar için IFLA Etik Kurallarını önermektedir.

IFLA, gerekli durum ve zamanlarda bu kuralları yeniden düzenlemeyi taahhüt eder.

1. Bilgiye Erişim

Kütüphanecilerin ve diğer bilişim çalışanlarının temel görevi, kişisel gelişim, eğitim, kültürel zenginleşme, eğlence, ekonomik aktivite ve demokratik katılımın yaygınlaştırılması hususlarında bilginin erişilebilir olmasını sağlarlar.

Sansürün tüm çeşitlerine karşı çıkar, kullanıcılar için hizmetlerin ücretsiz olmasını savunur, mevcut koleksiyonlarını ve hizmetlerini kullanıcılarına duyurur, kullanıcıların fiziksel ve sanal hizmetlere erişebilmesi için yüksek hizmet standartlarını hedefler.

2. Bireyler ve Topluma Karşı Sorumluluklar

Kütüphaneciler ve diğer bilişim çalışanları, katılımı teşvik etmek ve ayırım yapılmasını ortadan kaldırmak için yaş, vatandaşlık statüsü, politik görüş, fiziksel ve zihinsel yetenek,

cinsiyet, eğitim, gelir, medeni hal, ırk, din ve cinsel eğilim vb. farklılıkları gözetmeksizin eşit hizmet sunmakla yükümlüdür.

Kullanıcıların bilgi arama sürecine yardımcı ve destek olur, okuma becerilerini geliştirecek hizmetler sunar ve küçük yaşta olan kullanıcıların korunması hususuna saygı göstererek etik bilgi kullanımını özendirirler.

3. Mahremiyet-Gizlilik ve Şeffaflık

Kütüphaneciler ve diğer bilişim çalışanları, bireyler ve kurumlar arasında paylaşılan, kişiye özel bilgilerin korunması hususunda duyarlıdırlar. Aynı zamanda hükümetlerin, yönetimlerin ve şirketlerin toplumun incelemesine açık olması için şeffaflık olgusunu desteklerler.

4. Açık Erişim ve Telif Hakları

Kütüphaneciler ve diğer bilişim çalışanları, herhangi bir medya aracı ya da formatında bulunan bilgi ve fikirlere erişimin en uygun yolunu sağlamakla yükümlü olup kendilerini yayıncıların ve telif hakkı ile korunan eser sahiplerinin ortakları olarak görürler. Eser sahiplerinin ve kullanıcıların haklarına saygı duyarlar. Açık erişim, açık kaynak ve açık lisansların prensiplerine destek verirler. Telif hakları kanunlarından ve lisanslarından dolayı oluşabilecek gereksiz engellemelere karşı olup, telif hakkı koşullarının sınırlı olmasını savunurlar.

5. Tarafsızlık-Dürüstlük ve Profesyonel Beceriler

Kütüphaneciler ve diğer bilişim çalışanları, derme oluşturmada, dermeye erişim ve hizmet konularında tarafsız bir yaklaşım gösterir, koleksiyonun dengeli bir şekilde büyümesini sağlar, hizmetlerde adil olma ilkesine dikkat eder, işyerinde olabilecek yolsuzluklarla mücadele eder ve meslek standartlarını daha ileriye götürmek için çabalarlar.

6. Meslektaş ve İşveren/Çalışan İlişkisi

Kütüphaneciler ve diğer bilişim çalışanları, birbirlerine dürüstlük ve saygı çerçevelerinde davranırlar. Yaş, vatandaşlık, politik eğilim, fiziksel- zihinsel beceri, cinsiyet, medeni durum, ırk, din ve cinsel eğilim gibi farklılıkların işe almaya etki ettiği ayrımcı durumlara karşı dururlar. Benzer işlere sahip kadın ve erkeklerin eşit maaş haklarına sahip olmaları gerçeğini destekler ve meslektaşları ile bilgi ve tecrübelerini paylaşırlar.

Bu kurallar, FAIFE (Bilgi Edinme Özgürlüğü ve Düşünce Özgürlüğü Komitesi-Committee on Freedom of Access to Information and Freedom of Expression) çalışma grubunda yer alan, Loida Garcia-Febo, Anne Hustad, Hermann Rösch, Paul Sturges, Amelie Vallotton tarafından hazırlanmıştır.

Bu kurallar, Ağustos 2012'de IFLA Yönetim Kurulu tarafından onaylanmıştır.